

Budsjettinnspill til Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

28. oktober 2008

MFOs merknader til statsbudsjettet for 2009

Kirkebudsjettet (Programkategori 08.40)

Generelt

Kirken er en hjørnestein i det norske samfunnet og utvilsomt en av landets største arenaer for kulturopplevelser og kulturdeltakelse. Dette avspeiles også i kirkens egen kulturmelding "Kunsten å være kirke" fra 2005.

MFO vil derfor minne komiteen om at kirkens kulturaktiviteter må utvikles videre, og integreres i en helhetlig kulturpolitikk. Kirke- og kulturdepartementets forslag om en bevilgning på 5 millioner kroner over kap. 320, post 01, til styrking av kulturkompetansen i Kirkerådet og bispedømmerådene kan være et bidrag til å åpne opp for bredden i kirkelig kulturaktivitet. Men det er ikke mulig å nå målet om større kulturaktivitet i kirkene uten at det også tilføres midler til konkrete tiltak og aktiviteter.

Ordningen med kirkemusikkonsulenter i bispedømmene er en viktig faglig støttefunksjon som er lite utbygd og som står i akutt fare for å reduseres ytterligere. Det er av vesentlig betydning at rammene til bispedømmerådene økes slik at denne konsulenttjenesten kan bygges ut til beste for både den statlige virksomheten og som støtte for de lokale fellesrådene.

Økonomien i fellesrådene

Musikken står sentralt i mye av kirkens arbeid. Både revisjonen av den liturgiske musikken og utprøvingen av forslaget til ny salmebok er sentrale elementer i demokrati- og gudstjenestereformen. MFOs medlemmer opplever at de kirkelige fellesrådene verken har økonomi til innkjøp av nytt materiale til utprøving eller til opplæring av nøkkelpersonell. Både MFO og Presteforeningen har bedt om tverrfaglige kurs, men det synes ikke som om Kirkerådet har ressurser til å følge opp. Etter vår oppfatning setter dette forankringen av hele reformen i fare, i alle fall hva angår kirkemusikkens rolle.

MFO er også kjent med at flere fellesråd nå må redusere sine utgifter for å oppnå balanse i budsjettene. Det er en reell fare for at mange kirkemusikerstillinger blir beskåret eller fjernet helt. Vi anser dette som en ytterst uheldig utvikling, med dramatiske konsekvenser for reformene på de kirkemusikalske fagområdene.

Budsjettforslaget innebærer at det statlige driftstilskuddet til fellesrådene opphører. Det betyr et ytterligere inntektsbortfall på 20 millioner kroner som må kompenseres med økte kommunale tilskudd.

Utdanningsbudsjettet (Programkategori 07.20 - 07.80)

Kulturskolene

De kommunale kulturskolene er en av bærebjelkene i norsk kulturpolitikk.

I Regjeringens "Strategiplan for kunst og kultur i opplæringen" er et av hovedtiltakene å "Støtte lokale initiativ slik at kulturskolen kan videreutvikles som lokalt ressurscenter for barnehage, grunnskole og videregående opplæring". Vi er ikke i tvil om at musikk- og kulturskolene har gode forutsetninger for å ivareta sin del av denne oppgaven. Mange musikk- og kulturskoler har høyt utdannede lærere, med stor kulturell og estetisk kompetanse. Mange er også utøvende eller skapende kunstnere, og er ofte de eneste profesjonelle kunstnerne i sitt lokalmiljø.

Men skal disse kunne være en ressurs for barnehage, grunnskole og videregående opplæring, må forholdene gjøre dette mulig. Derfor må det i mye større grad legges til rette for en tett integrering mellom disse virksomhetene. Et viktig skritt på veien ville være å gjøre det enklere å la kulturskolens undervisning foregå parallelt med grunnskoleundervisningen på dagtid, og i et tett fellesskap med andre lærere i andre fag.

Motivasjonen og viljen til å gjøre et løft for kulturfagene i barnehage og skole har aldri vært større enn nå. Det er store forventninger om nye måter å bruke kulturell kompetanse på innenfor grunnskolen, og store forventninger om nye modeller for organisering av kulturskolelærerens arbeidsdag.

Musikk- og kulturskolene har derfor en genuin mulighet til å sette et tydelig estetisk varemerke på den norske skolen. Ved å la kulturskolenes fantastiske egenskaper komme frem i lyset, bli tatt på alvor og komme inn i det gode selskap, la dem gripe inn i barnehage, grunnskole og andre kommunale virksomheter og sette et tydelig estetisk stempel på hele all undervisning vil vi få en kvalitativt *mye* bedre skole, både for elever, lærer og samfunnet for øvrig.

MFO er imidlertid dypt bekymret for utviklingen i musikk- og kulturskolene med hensyn til økonomi og kapasitet. Ventelistene er i mange kommuner fortsatt håpløst lange, og skolepengene (egenbetalingen) er blitt så høye at mange foreldre ikke har råd til å la barna få delta i dette tilbudet.

Regjeringen har heller ikke i dette statsbudsjettet lagt opp til tiltak for å bedre på disse forholdene.

Sammen med bl.a. Norsk kulturskoleråd har MFO nå utarbeidet et forslag til forskrift om kulturskolevirksomhet, hvor det stilles krav bl.a. skolepengenivået, elevkapasiteten, den faglige bredden og den faglige kompetansen. Forslaget er sendt til departementet, og vi tillater oss også å be om komiteens støtte til en slik kvalitetssikring av kulturskolene.

Grunnopplæringa

I innledningen til programkategori 07.20 Grunnopplæringa beskriver departementet Regjeringens hovedprioriteringer og mål for kvalitet, læringsutbytte og læringsmiljø m.v.

MFO vil særlig peke på at undervisningspersonalets kompetanse i estetiske fag er en grunnleggende forutsetning for kvalitet og læringsutbytte både i disse fagene og andre fag.

I dagens allmennlærerutdanning er ingen estetiske fag obligatoriske. Dette er høyst beklagelig. Skolens rolle som kulturbærer innebærer å være en døråpner til kunnskap og verdier knyttet til kunstens og kulturens utvikling, vesen og stilling i samfunnet. Denne rollen kan ikke skolen fylle uten at undervisningspersonalet har et minimum av estetisk utdanning. For at skolen skal være i stand til å formidle allmenndannelse, verdier og kunnskap om kulturarven må også allmennlærerne ha grunnleggende ferdigheter og kunnskaper innenfor estetikk, kunst og kultur.

MFO mener derfor at det igjen må bli obligatorisk med minst en halvårshet estetiske fag i allmennlærerutdanningen.

Fra 1.8.2008 er kompetansekravene til lærere i grunnskolen skjerpet med hensyn til faglig fordypning hos lærere som skal undervise i norsk, matematikk eller engelsk på ungdomstrinnet. Med bakgrunn i det som kulturlivet alltid har visst, og som UNESCO-rapporten "the Wow factor" nå så ettertrykkelig bekrefter, må de samme kravene til kompetanse gjøres gjeldende for alle fag på ungdomstrinnet, og selvfølgelig også for de estetiske fagene. Det må også fastsettes minstekrav til kompetanse for undervisning i disse fagene på grunnskolens øvrige årstrinn. Nå er f.eks. ca. 50 % av lærerne som underviser i faget musikk i grunnskolen ufaglærte.

Dette er faglig og pedagogisk uholdbart, og på ingen måte i samsvar med Regjeringens egne kvalitetsmål.

Under kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnopplæringa redegjør departementet for målene for kompetanseutvikling og utviklingsarbeid i 2009. MFO støtter iverksettelsen av et varig system for videreutdanning for lærere, men etterlyser også i denne sammenheng de estetiske fagene. Vi tillater oss å minne om Regjeringens strategiplan for kunst og kultur i opplæringen 2007 - 2010, Skapende læring. To av fem satsingsområder i denne strategiplanen dreier seg om å utvikle og styrke kunstfaglig kompetanse og formidlingskompetanse i kunst- og kulturfag i opplæringen.

Estetiske fag har hittil ikke vært prioritert i kompetanseutviklingen i skoleverket. Fram til det nye systemet for videreutdanning kan få full effekt, vil det være nødvendig med etterutdanning i de estetiske fagene, og da særlig i faget musikk som er et gjennomgående fag fra 1. til 10. årstrinn.

Høyere utdanning

I innledningen til programkategori 07.60 Høyere utdanning og fagskoleutdanning går det fram at Regjeringen har som mål at Norge skal bli et av de mest nyskapende og kunnskapsbaserte land i verden. Dette er en meget ambisiøs målsetting som er fulgt opp med ulike delmål for kvalitet og resultater i høyere utdanning, forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid.

MFO kan imidlertid ikke se at dette er fulgt opp med tilstrekkelige bevilgninger til Norges musikkhøgskole og kunsthøgskolene. Tvert i mot settes økonomien under ytterligere press på grunn av underkompensasjon for lønnsvekst og vekst i pensjonskostnader. Det er ikke satt av midler til nye stipendiatstillinger ved NMH og det er heller ikke tatt hensyn til institusjonens forslag om et eget fond for finansiering av kunstnerisk utviklingsarbeid. Høgskolen i Tromsø har ikke fått tildelt midler til lokaler for billedkunstutdanningen som ble opprettet i 2007, og står i fare for å måtte stenge for inntak av et nytt studentkull i 2009.

Etter MFOs oppfatning forutsetter Regjeringens egen mål en langt høyere prioritering av utdanning, forskning og utviklingsarbeid i estetiske fag. Bl.a. er det et tydelig behov for mer dokumentasjon av sammenhengene i det helhetlige oppvekstmiljøet og hvordan estetisk preget undervisning styrker læringsmiljøet, elevenes motivasjon og sosiale ferdigheter og de instrumentelle overføringsmekanismene til andre fagområder. MFO etterlyser også en sterkere fokusering på arbeidslivets etterspørsel etter kunstnerisk og estetisk pedagogisk kompetanse.